СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL | Ч. 166. | Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 19 липня 1932. | VOL. XL. | No. 166. | Jersey City, N. J., Tuesday, July 19, 1932. | THREE CENTS.

СТАТИСТИКА ВИКАЗУЄ 4,283,753 НЕГРАМОТНИХ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

ВАШИНГТОН. — Цензусове Бюро подає, що згідно з статистикою було в 1930 р. ще 4,283,753 неграмотних. Обчислення відносяться до осіб, котрі мають 10 років і вище і не вміють читати і писати і обіймає 98,723,753 мешканців Злучених Держав. Це значить, що маємо 4.3% неграмотних. Є це поступ коли зважити, що в 1890 р. було 13.3% неграмотних.

Причини неграмотности тут роджених є головно те, що діти мешкають по фармах, або в таких оселях, що далеко віддалені від шкіл.

ВЕТЕРАНИ ГОТОВІ ОСТАТИ В СТОЛИЦІ ДО 1945. РОКУ.

ВАШИНГТОН. — Ветерани, яких ще є в Вашингтоні коло 18,000, дуже огірчені на конґрес, що він відрочив свої наради, не ухваливши виплати ветеранського бонуса в готівці.

Кажуть, що облягатимуть конґрес далі, аж до — 1945 року. Але в першу чергу хочуть позбутися зі своїх рядів радикальних і червоних ветеранів, котрі тільки вносять замішання у ветеранські ряди, а самі справі ще шкодять.

УХВАЛЕНО 500 НОВИХ ЗАКОНІВ.

ВАШИНГТОН. — Підчас останньої сесії конґресу внесено 18,000 законопроєктів, з того 13,000 в палаті послів, а 5,000 в сенаті. Та законом стали тільки 500 проєктів.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИШЕ ДОПОМОГОВИЙ ЗАКОН.

ВАШИНГТОН. — Конґрес відложив наради, ухваливши передом допомоговий законопроєкт, який призначає $,122,000,000 на ліквідацію безробіття. Президент Гувер заявив, що вправді цей проєкт не відповідає в цілости його поглядам, одначе він його підпише, бо є тої думки, що й він причиниться до поліпшення теперішнього положення і дасть роботу соткам тисяч безробітних.

ПОНАД 50,000 ЛЮДЕЙ ВИТАЄ РУЗВЕЛТА.

ГЕМПТОН БІЧ (Ню Гемшир). — Понад 50,000 людей, зібраних зі стейтів Мейн, Месечусетс, Вермонт і Ню Гемшир, прибуло повитати Френклина Рузвелта, як наступного президента. Рузвелт скінчив тут свою цілотижневу подорож по прибережних водах океану.

ЗАПОВІДАЄ 13,000,000 БЕЗРОБІТНИХ НА ЗИМУ.

АТЛЕНТИК СІТИ. — Вилієм Ґрін, президент Американської Праці, каже, що минулої зими важко було виживити 7,000,000 безробітних, а в наступну зиму треба буде ратувати 13,000,000 безробітних. З того боку висказує він своє невдоволення, що конґрес не ухвалив кращого пива, бо тоді більше людей мало би надію на працю. Він радить натискати в грудні на конґрес, щоби таки ухвалено модифікацію акту Волстеда.

НЕПОТРІБНО РОЗКИДАЮТЬ ГРОШІ.

НЮ ЙОРК. — А. Б. Рузвелт, говорив від імени „Нешенел Економі Ліґ" про потребу заведення ощадностей у державних видатках і доказував, що 397,000 ветеранів побирають річно пенсії на $452,-000,000 титулом нездібности до праці, спричиненої участю у війні. Рузвелт доказує, що їх нездібність не має нічого спільного з війною, а пенсії побирають незаконно, добившися їх при допомозі ріжних лабіістів.

КАНДИДАТІВ НЕ БРАКУЄ.

ДЖЕФЕРСОН СІТИ (Мізурі). — Стейт Мізурі має вибрати 13 конґресменів. Вже досі зголосилося на це майже 100 кандидатів. А буде їх ще більше.

ЗЛОЧИНСТВО НЕ ЗРОСЛО ПІДЧАС ДЕПРЕСІЇ.

НЮ ЙОРК. — Комішенер Ричард Петерсон, подає у своїм річнім звіті, предложенім майорови, що рекорди департаменту поправи виказують, що в 1929 р., коли зачалася кріза й часи були вже злі, число засудів зменшилося на 3,000 у порівнанню з добрим 1928 р. А потім зростало цілком нормально.

КОНЕЦЬ РЕПАРАЦІЯМ!

НЮ ЙОРК. — Сер Томес Лейтон, британський економіст, говорив через радіо, що одно певне, коли ходить про Льозанський договір, що справа з репараціями скінчена, та що европейські держави приступають до кооперації в економічній відбудові Европи.

ТРЕБА ЗАРАЗ ГОДИТИСЯ І БРАТИ ДІЙСНІ ГРОШІ.

НЮ ЙОРК. — Волтер Ліпмен, журналіст і редактор „Ди Ню Йорк Геральд Трибюн", радить Злученим Державам приступити до нових переговорів у справі сплати воєнних довгів. Він казав у своїй промові через радіо, що теперішне покоління повинно бути більше заціквлене в тім, що тепер дістане ніж в тім, що можуть дістати внуки по 55 роках. Треба брати дійсні гроші, говорив Ліпмен, і треба допомогти Европі вийти зі самій і світови з економічної кризи.

ПРОМОВИ І КОНСТРУКТИВНА РОБОТА.

ВАШИНГТОН. — Крикливі промови й балакунство не йдуть у парі з конструктивною працею, каже Вилієм Пейдж, кількадесятлітний урядовець палати послів. Звичайно переходять проекти тих, що мало говорять, а більше думають.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВАТЕРВЛІТ, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ; ЮТИКА, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ; СИРАКЮЗ, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ; АВБУРН, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ; РАЧЕСТЕР, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ.

Отсим повідомляється всіх Союзовців, що

РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ І ЗАВДАНЬ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ

відбудеться після остакої черги:

2. В СЕРЕДУ, ДНЯ 20-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР,
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 209 FIRST STREET, UTICA, N. Y.

3. В ЧЕТВЕР, ДНЯ 21-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР,
В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ, 104 WILBURN AVE., SYRACUSE, N. Y.

4. В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 22-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР,
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 134 WASHINGTON ST., AUBURN, N. Y.

5. В СУББОТУ, ДНЯ 23-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7-МІЙ ВВЕЧІР,
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 303 HUDSON AVE., ROCHESTER, N. Y.

Реферувати будуть: **М. Мурашко**, гол. предсідатель і **І. Каштанюк**, гол. рек. секретар.

Проситься всіх урядників і членів всіх повищих місцевостей взяти як найчисленнїшу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

БАГАТО ЗБІЖЖА ВИВЕЗЕНО ЧЕРЕЗ ВЕНКУВЕР.

Сего року дотепер з порту Венкувер вивезено більше збіжжа, як протягом цілого попереднього року. Є надія, що рух сего сезону досягне високого числа.

Дотепер сего сезону вивезено через Венкувер 74,318,302 бушлів.

Послідного тижня вислано 1,934,422 бушлів. Кораблі в порті заберуть 962,667 бушлів, а решта вислок за червень виносе 3,361,335 бушлів. На липень записано 1,194,660 бушлів.

МАСОВА КАРА ЗА... КОМИН.

З яких трицять селян Сільця Беңькова, повіту Камінка Струмілова, дістало судовий карний наказ заплатити гривну 5 зол. 50с. за те, що „дня 6-го квітня ц. р. не дозволили у своїм домі вичистити комин". Скаргу проти них вніс коминяр з Камінки Стр. Ця буцім-то нехіть селян до чищення коминів полягала на звичайнім непорозумінні: місцеві селяни зовсім не знали, що коли почистять самі комини і заявлять про це урядовому коминяреві, то мусять бодай заплатити округлу належної йому оплати! Характеристична подробиця: начальник суду у Камінці Струміловій підписує ці карні накази, де тільки при прізвищі коминяра пишеться титул „пан", бо при прізвищі покараного такого титулу нема.

ДІСТАВ ТРИ РОКИ ЗА РОБЛЕННЯ ФАЛЬШИВИХ ГРОШЕЙ.

Три роки за роблення фальшивих грошей дістав Іван Кревенчук, 55-літній фармер з віддаленої 48 миль від Гренд Прейрі. На три роки засудив його 25 червня поліційний судця МекЛавд в Едмонті. Кревенчук відсиджує вже 9-місячний речинець в Форт Саскачеван за зміновання фальшивих грошей.

Кревенчук, кажуть, зробив на глині відбитку 50 центів, відтак з цементу виробив форму і в ній відтискав фальшиві монети. Таких монет мав він зробити на суму 18 долярів, але пустивши в обіг кілька з них, налякався і решту заховав. Гроші були дуже подібні до дійсних, тільки брякували ім звуку. Кревенчук оповідав, що він був гайдамакою на Україні, поки в 1923 р. виємігрував до Канади.

НАЙНОВІШЕ ВИРЯДЖЕННЯ ПОБЕРЕЖНОЇ ПОЛІЦІЇ.

Для поборювання узброєних бандитів авта поліції міста Венкувер будуть заосмотрені шклом витревалим на кулі, сильними крісами, сиренами, сиґналовими світлами й вирядженням на переді, яке дасть змогу поліції стріляти на втікаючі авта. Крім того радія будуть уставлені у 20-ох автах, котрі будуть у постійнім полученню з головною кватирою.

БУРІ ПОРОБИЛИ ВЕЛИКІ ШКОДИ В САСКАЧЕВАНІ.

Три окремі бурі, одна вітрова, одна градова і одна дощева навістили одночасно три ріжні части полудневого Саскачевану в середу 29 червня вечер і наробили богато шкоди. Вітер циклонічної сили вдарив на Кіплінг потрушав буди, гаражі і инші слабші будинки, поломав дерева та зірвав дах з елеватора. Коло Кісбей град побив збіжжа на полосі ширини дві милі а довжини около 15 миль. Град падав також около 8 миль на полудне від Естевану та побив територію около 8 миль широку і 15 миль довгу. В Естевані впало три четверти цаля дощу.

РОЗБІЙНИКА ЗЛАПАЛИ ЧЕРЕЗ СТАРІ БАНКНОТИ.

Місяць тому напали розбійники на трох старих братів Франка, Івана і Стефана Янтів коло Ґвітні в дістрікті Ніпісінг в Онтеріо та зрабували вниих около сім тисяч долярів, заощаджені ними працею цілого життя. Брати складали гроші, які їм приходили, і завдяки сему було між ними богато банкнотів з банків. Оноді в Кіченер зайшов до ресторану Ізідор Цидульський з Кілало, Онт., зів обід і заплатив одним з таких перестарілих банкнотів. Його арештовано і він признався, що був одним з розбійників, які обрабували братів Янтів. Два його товариші ще на свободі.

УКРАЇНІКА.

У французькім місячнику Affaires etrangeres з дня 25 квітня ц. р. находимо студію Ілії Борщука „Політичне прірвання зперед двох століть" (на підставі невиданих документів). Є це історія знайомости Андрія Войнаровського з Марією Анною Кеніґсмарк, любкою Фридериха Августа та „пірвання" Войнаровського через царських прислужників.

ПОЛІЦІЯ ПОКОРИЛА ДУШЕГУБА БОМБАМИ.

Вінніпеґська поліція перший раз уживала сліпих бомб супроти чоловіка, якого хотіла арештувати, в суботу 2 липня вечер, коли добре відомий місцевий телеграфіст Джан Терил застрілив свою жінку і грозив, що убє кождого, хто буде старатися приближитись до хати. Бомби не цілком помогли поліції, бо Терил таки не дався живим в руки поліції. Коли одна бомба експльодувала в хаті і Терил почув її наслідки, давсь чути з хати ще один вистріл. Се Терил стрілив до себе і убив себе.

Між Терилами панували без настанні сварки, через які жінка втікала з дому. В суботу вона також перебула в знакомих. Терил через телефон просив її, щоби вернула до дому. Вона вернула, але в товаристві знакомого, в котрого перебувала. Терил вигнав його зі своєї хати. Відтак взяв обрізаний кріс і стрілив з нього свойій жінці в груди. Ся з риком вибігла на двір і впала перед хатою. Сусіди хотіли її ратувати, та Терил загрозив, що застрілить кождого, хто до неї приступить. Зателефоновано по поліцію, але Терил грозив і плісменам, поки ті не покорили його сліпими бомбами.

ДВА ХЛОПЦІ УТОПИЛИСЯ.

Майк Гнатчук, літ 13 і Гаррі Мисюцкі, літ 11, вийшли були 9-го червня зі школи Ґідеон Лейк десь коло 4-тої години й в дорозі до дому рішили скупатися в озері Ґідеон, 12 миль на північ від Дервент, у дистрикті Верміліон. Вони були самі й не уміли плавати.

Коли вони не вернули домів веєчром, родичі їх занепокоїлися і зачали за ними шукати. Їх шмаття найдено на березі озера. Кінний поліцай Олсен із Верміліон зарядив пошукування й їх тіла найдено в озері недалеко від берега.

ВЖЕ НА ВУЛИЦІ ЛЮДЕЙ КРАДУТЬ.

Узброєні бандити схопили в білий день в полудне 2 липня касіера Кока Кола Ко. в Вінніпеґ, Йонга, з перед дверей Канадійського Комерсового Банку в осередку міста на ул. Мейн коло Портедж. Вирвали йому з рук мішок, в котрім було $1,400 готівкою і чеками, приневолили його відвезти їх кілька блоків своїм автомобілем, відтак лишили його, пересіли у свій автомобіль і поїхали дальше.

Йонг якраз зліз зі свого автомобіля з грішми, які мав вложити до банку, коли бандити на нього напали, завернули його назад і віділхали. Все сталося так скоро, що товпа, яка в полудневу годину в суботу є на улиці, не мала часу зрозуміти, що сталося.

ХОТІВ ПОРАНИТИ ЖІНКУ, ПІШОВ ДО ВЯЗНИЦІ.

За вистрілення з кріса на свою жінку з „наміром ушкодити її тілесно", Ник Яриш із Летбриджу засуджений на девять місяців тяжкої праці у вязниці в Летбридж.

Яриш признався до вини. „Се щастя, що ви не оскаржені о морderство", — сказав суддя, — „і помимо Вашого гарного поведення передтим, я мушу покарати Вас за таку серіозну провину".

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ

ПЯТНАЦЯТЬ ВБИТИХ І КІЛЬКА ДЕСЯТКІВ ПОРАНЕНИХ КОМУНІСТІВ ТА НАЦІОНАЛІСТІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Кінець минулого тижня знову був кривавим майже в усіх кінцях Німеччини. Ґітлерівці старалися переводити свої демонстрації та передвиборчу агітацію в комуністичних районах ріжних міст. Як звичайно в демонстраціях їх брали участь бойові відділи фашістівської організації. Між ними та комуністичними відділами доходило до сутичок, які кінчалися вбивствами та пораненням участників демонстрацій, як з одної так і з другої сторони.

В місті Альтона, недалеко Гамбурга, в демонстрації брало участь 6 тисяч осіб з обох сторін. 12 осіб було вбито й 15 тяжко поранено підчас бійки комуністів з фашистами. Поліція старалася припинити сутичку, але не могло справитися з організованими бандами демонстрантів, які будували на вулицях барикади. В місті Кетшендорф, біля Майна на р. Одері, довелося викликати кавалерію, щоб вона припинила бійку між комуністами та націоналістами. Після того, як кавалерія розігнала ворохобників на вулиці було підібрано чотирох націоналістів проколотих ножами.

Таксамо в багатьох інших містах та в самому Берліні відбулися також криваві демонстрації комуністів та націоналістів. Отсі заворушення тяжко відбиваються на фінансово-економічному життю Німеччини, бо ніхто не певний за завтрішній день. В разі приходу до влади ґітлерівців сподіваються таких соціяльних реформ, які можуть остаточно зруйнувати економічне життя держави. Крім того такі криваві демонстрації вказують на те, що уряд не має повної контролі над внутрішнім життям держави, а це також тяжко відбивається на її внутрішньому та міжнародньому становищу.

РОБІТНИКИ ЗАХОПИЛИ ФАБРИКУ.

ВАРШАВА (Польща). — В Пабіяніцах, недалеко міста Лодзі, три й пів тисячки робітників захопили фабрику перкальових виробів. На домагання адміністрації фабрики та місцевої поліційної влади, вони відмовилися звільнити її до того часу, поки не буде знесено розпорядження про зменшення заробітної платні робітникам.

Лише після чотиро-денної облоги поліція, при допомозі бомб, вигнала робітників з фабрики, яка тепер замкнена. Таке саме захоплення робітниками було переведено в Домброві, де вони були захопили вуглеві шахти.

КРІВАВІ БОЇ З КОМУНІСТАМИ.

ШАНҐАЇ (Китай). — Нанкінський уряд повідомляє, що його армія тепер веде наступ проти комуністів у пятьох ріжних районах. Урядові війська скрізь здобувають перемоги, а комуністи відходять, або розлітаються на окремі банди, які вбивають грабують населення.

Лише в останніх боях, уряд числить, комуністи стратили найменше 10 тисяч вбитими та кілька десятків тисяч пораненими. Зі всіх сторін тепер чути стрілянину з гармат, скорострілів та рушниць. Влада сподівається скоро справитися з комуністичними бандами.

ХОТІЛИ ВКРАСТИ МІНІСТРА.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — На літній дім воєнного міністра Ляндесус напали фашисти, озброєні револьверами. Вони приїхали на двох великих автомобілях. Міністер вже був попереджений про підготовку нападу, а тому фашистів було стрінуто градом куль з дому міністра.

Одного з напасників арештовано, а за іншими вислано погоню. Це фашисти хотіли відплатити міністрові за останнє здавлення повстання фашистів. Сам Ляндесус колись був фашистом.

ФРАНЦУЗИ ПОДРАЖНЕНІ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса й навіть окремі політичні діячі отверто заявляють своє гостре незадоволення становищем президента Гувера супроти европейських воєнних боргів Америці. Вони вважають, що заява Гувера проте, що ніхто не може натискати на Америку в справі міжнародних боргів викликає недовір до висліддів праці льозанської конференції, а це затримує економічно фінансове й навіть політичне відродження Европи.

ПАМЯТНИК ЕРІКСОНОВИ.

РЕЙКДЖАВІК (Ісляндія). — Тут відслонено памятник знаменитому вікінґові Еріксонові, який перший приплив на своїх байдаках з Европи до Америки ще за довго до того, як Колюмб „відкрив" Америку. Памятник цей Ісляндії подарували Американці в память тисячилітнього істнування ісляндського парляменту.

ХОТІЛИ ВБИТИ ГОЛОВУ КОМІСІЇ ЛІГИ НАЦІЙ.

ТОКІО (Японія). — В Дайрені арештовано двох Корейців. Японська поліція заявляє, що вони хотіли вбити голову комісії Ліґи Націй, яка тепер обслідує становище в Манджурії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свобода": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ВОЄННИЙ ЛАД

Приходить до чимраз частіших заворушень у рядах безробітних. Невдоволення зростає. І як так далі піде, можна надіятися поважних розрухів.

Таке стверджує екзекутивна рада Американської Федерації Праці, зійшовшися на свої піврічні наради. І приймає до відома, що безробіття, як от у будівельнім промислі, доходить до 62%.

А ратунку покищо не видно. Бо Реконструкційна Фінансова Рада, на яку правительство покладає такі великі надії, покищо ратує тільки великі банкові інституції, але безробіття через те не зліквідується. Принаймні того ще не пізнати. І тому не диво, що представники зорганізованого в юнії робітництва з острахом глядять у найближчу будучину. Бо якоїж можна надіятися зими, коли не видно збільшеного варстату праці, а фонди допомогових, приватних, міських чи стейтових, інституцій вичерпані?

Треба, й то негайно, прямо великанської допомогової акції й треба великого пляну негайної ліквідації безробіття. Бо інакше прийде до розрухів. Все те бачить Федерація Праці й шукає ратунку в тім, що звертається до правительства й конґресу і взиває їх до ратункової акції. Каже, що посли і сенатори в конґресі не можуть розійтися на вакації, поки не знайдуть засобів на допомогу безробітним. Знову від правительства вимагає негайного введення в установах пятьдненвого тижня праці.

Та ті вимоги ставить Федерація Праці вже від довгого часу. Тесаме чути на кождім піврічнім засіданню Федерації. За кождим разом стверджують робітничі лідери, що все іде до гіршого. Але далі покладають надії на уряд та на ріжні конференції. Ще й тепер взивають правительство до скликання конференції з промисловців, щоби виробити якийсь плян нової господарки. Так як би таких конференцій досі не було й як би самі представники праці в них не брали участи. Таж не так давно як найбільші промисловці між ними і Форд, зобовязалися в Білім Домі не віддалювати робітників і не зменшати платні, а що з того вийшло? Чи сам Форд не почав незабаром зменшати платень й видалювати робітників? А чи так повинно бути? Чи не можна як у воєнні часи присилувати кождого виконувати те, чого вимагає хвиля? Тому треба виготовити певний господарський плян, але з тим, щоби він був безумовно виконаний. А Американська Федерація Праці повинна виробити проект такого пляну.

Д-р Остап Грицай.

ҐАРІБАЛЬДІ

В 50-ліття смерти (1882—1932).

II.

Те повстання в р. 1834, зорганізоване головним чином заходами невтомимого італійського революціонера **Мацціні (1805—1872)**, мало на меті зреволтувати населення країни Сабавдії, а звідси втягнути у вир ворохобні щойно жорстоко приборканий Піємонт. Стратеґічний плян передбачував захоплення твердині Джуліяно, після чого мала повстати вся провінція. Вихідною точкою операцій армії повстанців було Женевське озеро, де Мацціні зібрав свої ватаги, віддавши провід над ними ґенералові Раморіно, відомому зі своєї участи в повстанню Ляхів, а опісля (1849), зі своїх невдач в боротьбі Італії з армією австрійського вождя, фельдмаршала графа Радецького. Ґарібальді ж мав міжти-ж оперувати на власну руку, а саме приєднати для визвольної справи матросів у Ґенуї і з ними та здобутими кораблями поспішити на поміч повстанцям. Але кінець кінців похід ватаг Раморіна, початий 1. II. 1834 не вдався зовсім, — уже тому, що швайцарський уряд, підбехтуваний лакеями Меттерніха, утруднював рухи повстанців на кожнім кроці, та тому, що провід Раморіна лишав багато до бажання. А далі й тому, що між повстанцями **було тоді чимало молодих Ляхів, які своїм нерозумом, своєю полохливістю та взагалі нездарністю тільки шкодили визвольній справі**. Так той мацціністський порив у Сабавдії скінчився загальною розтічкою повстанців, а й сам Ґарібальді не зазнав кращих успіхів у своїй акції в Ґенуї. Бо оце хтось з тих, кого він приєднав до діла, ввесь плян заговору зрадив, у назначений день казарма матросів аж їжилася від баґнетів королівського війська, і Ґарібальді не лишилося нічо інше, тільки втікати. І він утік спершу до Франції, дізнавшись підчас тієї утечі, що його разом з іншими учасниками сабавдської революти засудили на смерть. Так примушений вже зі своїм першим виступом покинути Італію, Ґарібальді перебуває спершу в **Марсилії**, де повнить принагідно службу на кораблях, на яких їздить знову в торговельних справах — іноді аж ген до Тунісу. А далі, після виганснення пропамятної пошести холери в Марсилії, він виандровує ген за екеан, **до південної Америки**.

І тут наш герой живе тепер більш, ніж дванайцять років **(до 1847 р.)**.

Але це не сіре животіння еміґранта-втікача, що глодаючи тіркий хліб скитальщини, побивається тугою за родиною та нудить безцільно чужим світом. Адже Ґарібальді не даром відбув школу боєвої практики та цілового досвіду як молодий капітан кораблів в далеких подорожах та боротьбах з піратами. В цього тепер двацятьсімлітнього юнака звага зрілого мужа і невмолима завзятість сеоєрідного пірата. Але Ґарібальді предивний, одинокий у своїм роді пірат — визвольного змагання. Його життєва стихія це — боротьба за волю поневолених, усе одно, хто ці поневолені: рідні йому Італійці, чи републиканці з **Ріо Ґранде до Суль** чи **Монтевідео**, чи французькі революціонери в боротьбі з цісарством Наполеона III. Правда — найперша з усіх для нього на тепер і на будуче це його ухокана Італія. Але якщо він з огляду на дані обставини не може боротись за Італію, то він використовує ту передишку в боротьбі рідної країни на те, щоб видосконалюватись як борець і провідник у визвольних змаганнях інших народів. І тому й такі важні для нього ті його роки скиталщини в Південній Америці, що пройшли йому в цілости на службі у згаданих південних републик, Ріо Ґранде до Суль (6 років), а далі Мантевідео. Це, організуючи тут уперше свої боєві гурти, свої леґіони, тих левів хоробрости в червоних сорочках, із зелеными вилогами, Ґарібальді органзував собі властиво своїх жовнірів до боротьби за рідний край. Американські боєвища були йому і його хлопцям тільки, що так скажу, місцем боєвих вправ з ворогом, що сидів **не** в преріях Арґентини, а в Льомбардії і Венеції, в емілійських провінціях, на Сицилії і в Неаполю і творив тут армію чужинецького, стільки жорстокого, що й могутнього деспота. Добровольці Ґарібальдія в Америці це були майже самі Італійці, що прибували до нього з найріжніших середовищ нового світа. І те перше, чого він їх як ватажок учив, це була звага боротися проти ворога навіть і тоді, коли той ворог був хочби й у десятеро численніший і своїми засобами сильніший. Колисьто ось Ґарібальді, починаючи свою службу в Ріо Ґранде, проголосив війну Бразилії, маючи під своєю командою всього **16 людей**! Але тих шіснацять стало під його проводом пострахом цілих лав ворога, і належати до їх гурта вважалося швидко почестю. Бо це разом з їх ватажком були люди, які важилися на кожну небезпеку всі й цілком, а притім обмірковували й передбачували заздалегідь усе, що якимнебудь способом могло скріпити шанси оконечної перемоги. Словом — це лицарі неустрашимости, але неустрашимости доцільної і у своїм роді — творчої, по світлому приміровій неустрашимости самого Ґарібальдія. Бо він навіть у хвилі, коли то раз бачив себе зразу зі своєю ватагою, на одному кораблі, окруженим нечайно — цілою фльотою, не тратить ні охоти до бою, ні притомности, ні енергії проводу в метушні, хоч тут **на одного з його людей** припадало **15 противників**! І не залякся Ґарібальді й підчас одної плавби серед розбурханих морських борунів, де буря на очах Ґарібальді розторощила його корабель на штуки. Або підчас нічного наступу на одну ворожу станицю, де Ґарібальді сам один не боявся заалярмувати цілого міста. І багато-багато такого іншого, іноді чудово поетичного тим, що Ґарібальді всією своєю духовістю і вдачею, своїми поривами і своїм поведенням безпримірно шляхотна й безкористовна людина, іноді повна янгольської доброти. І власне та просто **леґендарна благородність характеру** Ґарібальді це той рис в ціловиді його особи, який відріжнює його на перший погляд ока від усіх інших геройських ватажків в минулому. Рис, звязаний в нього дещо траґічно з простодушністю до наівности, з **маловаженням усіх матеріяльних користей** та з недостачю розуміння умовин і конечности твердої дійсности, як це виявилося незабаром у відношенню Ґарібальді до наскрізь тверезої, державно-творчої роботи його великого земляка, політика й державника **графа Кавура 1810—1861)**. Але невже ж за його дитинячу простодушність і презирство до власних користей і добутків, та його сліпа зневіра в те, щоб дипльомати змогли створити вольну Італію — невже не було в нього те все саме найглибшою спонукою служити Рідному Краєві всеціло й совершенно? **І спонукою також всеціло й совершенно покладатись на зброю в руці як на одинокий певний засіб визволення поневолених**?

Бо Ґарібальді не був ніякий дипльомат ні ніякий політик, Ґарібальді був **вояк**. Але як такий був він відданий своїй вітчині та ідеї її визволення як ніхто інший.

Тимто й з таким одушевленням приняв він **в р. 1847** в Монтевідео вістку про вибір нового папи, **Пія IX.**, з особою якого тодішні італійські революціонери звязували спершу великі надії як з погляду на змогу далекойдучих ліберальних реформ в державі церковній, так і з погляду на становище папи у визвольному русі Італії взагалі. Правда, в тих надіях італійські патріоти обманулися так основно, що власне в особі того папи довелось їм незабаром побачити одного з найтяжчих, найбільше упертих ворогів повного визволення і державного обєднання Італії. Але покищо правдиве обличча **графа Мастай-Фереті**, тобто Святого Отця Пія IX., було сховане під маскою вольнодумного ліберала так штудерно, що нікому на думку не приходило сумніватись про його спасенну ролю в майбутньому Італії. А що згодом, з пропамятним 1848-им роком, ворохобні рухи починають обхоплювати найголовніші **центри** Італії, то Ґарібальді з пожертвуванням усіх своїх матеріяльних засобів їде зі своїм леґіоном в Европу, щоб приймити участь в новій визвольній боротьбі своєї вітчини проти чужинецьких деспотів. Як відомо, вона розгривається **в роках 1848/49**, а її найважніша признака — зі становища Італії — це те, що не **ведуть** тієї боротьби виключно самі повстанці (як завжди досі), а сам арди́нський король, **Карло Альберт**, уперше як рідний суверен і найвищий виразник визвольних змагань народу. Тоді то країна **Піємонт** як найважніша частина сардинського королівства стала **прославлюваним заборолом державно - творчих змагань італійських націоналістів, а її володар** вибраний **судьбою провідником визвольного руху** Італії. Біда тільки, що король Карло Альберт **до р. 1848** ролі короля-націоналіста не тільки, що не грав ніколи, але й робив усе можливе, щоб революціонерів з усією безоглядністю вигублювати, щирих патріотів переслідувати. Обставина, яка багатьом революціонерам велиш держатись від Карла Альберта здалека навіть і тоді, коли він як ось 1848 р., вже зовсім щиро віднісся до національної справи і як один з перших видвигнув прапор боротьби. Обливож не довірів королеві і династам узагалі — Мацціні, що був послідовним републиканцем і хотів бачити визвольну Італію, від Льомбардії аж по Сицилію, союзом федеративних републик. І це було б завданням ширшого малюнку визволення Італії показати, як **дуже шкодив Мацціні національній справі** через те, що не **відступав від своєї** републиканської доктрини ні на волос, і намагався кирнинити піємонтським монархістам навіть і тоді, коли від **Обєднання** залежало **бути-чи-не бути Італії**. Тут країна, обмежуючись здебільша до самого Ґарібальді, зазначу, що хоч він **усією** своєю вдачею, своїм минулим тай своїми **симпатіями** просто з природи належав до табору републиканців, то почувши про звагу короля та про те, що народ обєднується під пропором Піємонту, не пішов за намовами Мацціня, а став зі своїми ватагами боротися по стороні **короля**. **Національна справа оконечного визволення була в його очах важніша, ніж тверда доба доктрина про форму ще не добутої держави**. І не захитало Ґарібальді в його боєвій готовости й те, що король спершу навіть не хотів **з ним** говорити. Що королівський уряд для його леґіонів не хотів дати нічого в рекононнню, що Ґарібальді і його жовнірів — це пройдисвіти-розбишаки, до яких серіозно підходити не годиться! Як сказано:

Ґарібальді не зражувався нічим.

(Конець буде).

Михайло Гайворонський.

ФРАНЦ-ЙОЗЕФ ГАЙДН

(з нагоди 200-літ з дня його уродин).

Син колодія зі села Рорау, на границі Австрії і Мадярщини, Гайдн уродився 31 березня 1732. р. Батько ходив на заробітки до Німеччини і там навчився грати на гарфі. В неділі і свята грав, жінка приспівувала, а синок „помагав", граючи на патичках, немов на скрипці, або вистукуючи ритм. Гайднів свояк, учитель із недалекого місточка, взяв до себе малого в науку. Научився тут грамоти, співати за крилосом „як старий" і грати на скрипці.

Епізод: Умер бубнист з оркестри вуйка Франка, нема кому на параді грати. — Таж малий наш Гайдн досконало „тримає" темпо; спробуймо! Спробували, — „добре. На параді несли бубон, а малий Гайдн тарабанив. „Ніколи в мойому життю не був я такий гордий, як тоді", — казав Гайдн.

1740 р. набирали малих хлопців до співацької школи при катедрі св. Стефана у Відні і сюди попав вісімлітній Гайдн. Не диво, бо і голос у нього був чистий і по нотах співав. У тринацятому році почав компонувати, після двох лекцій композиції в учителя Ройтера. Солістом був у хорі, крім того грав добре на гарпсіхорді, скрипці та органі. Скоро проминули його хлопячі літа, прийшла мутація, до того, на біду, зробив збитка одному зі своїх співтоваришів і через це опинився на вулиці.

Молодий Гайдн мав знайомого цирулика Келлера, і цей „адоратор" запросив його мешкати у нього. Зранку до пізної ночі працював: грав в оркестрі церкви оо. Милосердя, потім летів грати на органі, дальше біг співати в хорі (за 17 крейцарів), по обіді давав лекції, а вечерами грав де лише треба було. Пізно в ночі вертався до хати „грати для себе" і вчитися композиції. Келлер мав доньки, й одну з них рішили віддати за Гайдна. Хоч про женячку Гайдн і не думав, то відмовити старим не смів і тому сказав: оженюся.

Під ту пору у Відні був венецький посол Корнер, великий любитель співу. В його палаті дістав Гайдн заняття акомпаніятора „прекрасній" Вільгельміні. Співи були під проводом славного італійського композитора Порпори і від нього Гайдн навчився мистецького супроводу та італійської методи співу. Любив грати та співати, одначе найбільша радість була компонувати. Зимою холод в його кімнаті під дахом, костеніли руки. В постелі грівся і компонував свої менуети, алеманди та перші сонати на гарпсіхорд.

Епізод: Директор комічної опери, Курц, почув під своїми вікнами серенаду. Хоч як задрісний він був за свою молоду жінку, збігає наділ і питає:
— Хто скомпонував цю серенаду?
— Я, каже Гайдн.
— Як? Ти? У такому віці?
— Годі, початок треба колись зробити.
— Ходи зі мною нагору!

Завів Гайдна до кімнати і запропонував йому написати музику до готового лібрета. Гайдн скоро дав собі раду. Гобла праця під руками, — „не було у мене думки про славу, моїм одиноким бажанням було дати щось гарного", говорив він.

Поява його Шість Трій спричинила багато крику між музикантами. — „Не знає він контрапункту", — казали одні, „Гармонії, його еретичні", — верещали другі. — „За свобідно трактує музику і дозволяє собі ігнорувати закони великих учителів", — підносили інші. Гайдн руки затирав, — кращє, що дають, ніж мали би мовчанкою збути появу моїх композицій.

Маючи 23 роки скомпонував він перший свій смичковий квартет (Б-мажор), який усім припав до вподоби.

Покидає Коллерів і переноситься у дім, де жив той геніяльний лібретист Метастасійо. Цей поет полюбив юнака, вчив його італійської мови та допомагав виробити погляд на красу і значіння мистецтва. 1759 р. став він дірігентом оркестри графа Морзіна і тут написав свою першу симфонію (Д-мажор). По році переходить на позицію другого дірігента оркестри князя Естергазі, перше Антона, по смерти цього, — брата Миколи. Микола Естергазі залюбки грав на барітоні (струнний інструмент, якого тепер не чути), і йому Гайдн компонував все нові куснйки. Оженився тепер Гайдн з Келлерівною, людиною хитрою, сварливою та недоброю. Життя стало пеклом для тихого Гайдна. Покинув її.

Для своєї творчости мав він три поля: 1) симфонічна оркестра і ріжні ансамблі, 2) церковна музика, 3) опера. Інструментальна музика, це найбільше улюблене поле його творчости. В початках тримався старих форм будови симфонії, сонати чи концерту, цебто: І. часть у мірно скорому темпі з малим повільним вступом, II. повільна (Анданте або Ляґро) і II. у скорому (Фінал або Рондо). Закинув „фуґообразну" форму першої частини, а на її місце творить нову форму: з двома темами, епізодами, закінченнями та з „вільною фантазією", після яких являються попередні теми. Ця „сонатна форма" і досі задержана композиторами. Дальше: поширив симфонію, так само сонату, тріо і квартет, вміщуючи по другій частині Мінует. — Були відомі мені, казав Гайдн, сонати Кереллі й Верачіні, граз неразь концерти Вівальді, Тартіні та інших, та найбільше скористав я з творів Д. Емануеля Баха. Оркестру оживив: поділив на три групи (смичкова, дерев'яна і бляшана), крім того дав кождому інструментови „прийти до слова", а тему по поширив до „дуже скорого". Звернув він теж увагу на характер ріжних тонацій: Ц-мажор — сміла, кріпка; а-мінор — жалісна, не квола; А-мажор — тепла, золота; Д-мажор — велична, шляхотна; ґ-мінор — лагідна, мрійлива і т. д.

Музикою „малював", даючи своїм симфоніям відповідні назви: Військова, Весілля, Блудній Син, Розбиття Корабля, Лови і т. п. Яка сила його музичних помислів, пізнати по тому, що у кождій композиції він новий та свіжий.

В частинах скорого темпу симфоній, квартетів, — повний життя; у повільних він зрівноважений та шляхотний, а менуети — роскішні й нерідко комічно-веселі. Гайднова оркестра має чисті барви поодиноких інструментів і груп, а при тім багато у нього сумішок-комбінацій. Рівнають його з генієм ефекту барв — Тиціаном. Подібний він також, своєю романтичною уявою до Шекспіра.

Раненько сідав компонувати, якнайкраще одягнений, ніколи без перстеня від Фридерика II. — Цей перстень дає мені натхнення і силу, — казав Гайдн. Папір, на якому писав, мусів бути найбілійший, а письмо його все було напрочуд старанне. Над симфонією працював місяць, над ораторією два. Цікаво, що брулйони його симфоній мають кілька разів більше матеріялу, ніж було треба. Звідки у Гайдна взялася така велика скількість мотивів? На цей запит дає нам відповідь сучасник і приятель Гайдна, Л. А. Бомбет, у своїх листах споминах про Гайдна і Моцарта.

„Гайдн — пише він — повни шукав для своєї уяви збиранням старовинних і оригінальних мельодій, які можна знайти у народів ріжних країв. З України, Мадярщини, Шкотії, Німеччини, Сицилії, Еспанії й Росії брав він данину".

Дуже практично писав: „під пальцями" його музика, мила для вуха і серця солодка. Деколи перерив компонування і дзвонив на збірку оркестри. Приносив декілька пасажів і казав собі перегарти, уважно слухаючи, який найкраще звучить. Вибирав один, роспускав оркестру і вдоволений вертався до свойого столика.

Згадати належить деякі його комічні симфонії: одна, це немов страйк музикантів, — поміняються всі, потім по одному покидають оркестру, аж нарешті лишаєсться одна скрипка. Або симфонія на дітоці дутки, калатала, пищики і т. п., або: Тарабанна симфонія, написана пізніше в Лондоні, щоби збудити зі сну слухачів.

З його 19 опер, лишилось лише кілька, решта як також багато інших його композицій, знищив пожар 1790 р. Помер кн. Естергази, а тоді Гайдн перенісся з Айзенштадту до Відня. Твори його рознесли скоро світом імя його.

Одного разу з Парижа дістав він лист такого змісту: „В прилозі посилаємо Вам кусники Рамо і Люлі та прохаємо Вас скомпонувати у тому стилі декілька куснів". Гайдн віддав прислані ноти і пише: „Я — Гайдн і компоную тільки на лад Гайдна".

Коли спитали одного разу Гете, що він думає про Гайдна, той відповів: „Гайдна можна заступити, та не можна перевищити". На одному концерті грали Гайдновий квартет. Біля Моцарта сидить його приятель, музик Козелюх. „Чи тиб позволив писати так, як Гайдн?" питає Козелюх. „Ні я, ні ти, не додумалисьб такого, а коли-б нас обох зіляти, то й тоді не були би Гайдн" — відповів Моцарт.

Приятелював Гайдн з Моцартом, 24 літ молодшим від себе. — „Від Моцарта навчився я кращої інструментації" — говорив Гайдн. — „Гайдн навчив мене писати квартети" — казав Моцарт. Перед своїм від'їздом до Лондону бачився Гайдн з Моцартом. Бідкався Моцарт, що старенький Гайдн пускається в таку далеку дорогу, до цього не знає „мов". „Нічо, каже Гайдн, — хоч і не молодий та дужий, а мою — „мою „мову" ввесь світ розуміє".

В Лондоні Гайдн мав великий успіх: багато компонував і давав концерти. За свої тво-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАУКА З ДЕПРЕСІЇ.

Хто обертається між робучим народом, той тільки і чує розмови, що про депресію. Коби ми так були думали про ню в лiпших часах, то цілком певно лекше би її тепер перенесили. Бо старі люди памятають теж часи голоду і холоду. А хто був підчас війни на тих землях, де велася війна, той також переживав тяжкі часи. А й в книжках можна теж вичитати про великі кризи, коли робітництво голодувало. Але чи ми такими справами інтересувалися, коли були добрі заробітки? Чи ми дбали в тих часах про освіту, чи купували які добрі книжки?

От тому ми повинні витягнути з тої депресії хоч яку користь. І зрозуміти, що до життя треба ставитися серіозно. І треба робітникови поступати, вчитися, організуватися і творити силу. Тільки освічений, освідомлений і зорганізований робітник може створити силу, яка буде рішаючим чинником і політичним і господарським життя.

Наші товариства й братства треба оживити. Закиньмо свої давні ненависти і порахунки, а обєднуймося. Виставляймо розумну програму праці. І виконуймо ту програму. Саме теперішні важкі часи повинні звернути нашу увагу на те, що ми є роздроблені й слабо зорганізовані, що нам треба це освіти. А коли тепер зачнемо направляти ті недостачі, то матимемо користь навіть і з депресії.

Михайло Довгий,
Ню Гейвен, Конн.

—o—

ДО БОРОТЬБИ, А НЕ ДО УГОДИ З ВОРОГАМИ.

Хто проповідує мирне співжиття з нашими національними ворогами, той є нашим ворогом, коли не зрадником. Це значить, що він нічого не навчився з цілої нашої історії, бо та кривава історія виказує як на долоні, що наші вороги змагають до знищення українського народу, а не до згоди. Цього факту не можуть закрити ніякі крутійства модерних наших „дипльоматів" і „реальних політиків".

Ми так звикли „політикувати", себто випрошувати ріжні пільґи по ріжних австрійських бувших міністерствах, що хотіли би далі витирати ще й пороги Варшави. Та загал наш на таку політику своєї згоди не дасть. Він, коли добре не розуміє, то відчуває на своїй шкірі, що така політика, це наша загибиль. І тому вся наша угодовщина бере в лоб на селі. І тому можемо вірити, що й далі буде провалюватися всяка угодова акція.

Зате чимраз більше симпатиків здобуває собі боєва акція в краю. Завдяки нашим боєвикам наш нарід ліквідує всяку акцію польонофілів і пацифістів. Боєва акція не дає масам змоги приноровлюватися до поневолення. Вона вчить наших людей гинути за Україну, а не за ляцькі чи московські інтереси. Бо коли наші хлопці гинули при польськім перевороті в 1926 р., служачи в польськім війську, то чому не мають були здібними на жертву для української справи? А берім новий воєнний конфлікт в Европі, в який буде замішана Польща чи Москва чи інші гнобителі. Чи не підуть з нашими ворогами сотки тисяч, а то й мілiони наших молодих Українців знову до боротьби в обороні інтересів наших ворогів? А хтож їх освідомляє тепер, як не боєвики, котрі вчать, що не треба проливати крови за ворогів, і не треба стріляти на свого брата, котрі вчать покидати ворожі ряди і проливати кров тільки за українську справу. Слава тим боєвикам, котрі виховують маси на таких свідомих борців, котрі взивають до боротьби з ворогами і котрі підготовляють нарід до нового революційного зриву. Така акція заслугує на те, щоби ми її з Америки щиро поперли. Тому ставаймо й в Америці в одну велику лаву борців за волю України.

Плугатор.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 24-го липня, в годині 12.30 в полудне, при 1944 В. Ірі ул. Просяться всіх членів прибути на цей мітінґ і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто не може прибути на мітінґ, то проситься прислати гроші до 24 липня до секретаря, Nicholas Chetwinsky, 866 N. Sacramento Ave. — І .Магац, предс.; Н. Читвинський, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заява Чорноморських Січей в Америці.

Дня 30 червня 1932 відбулися Збори Старшин всіх сотень „Чорноморських Січей" в льокалі 3-тої сотні в Нюарку, Н. Дж.

На цих зборах був присутний представник ОДВУ. та делеґат „УВО.", який представив теперішній стан на боєвому українському фронті на Рідній Землі. Він зазначив, що лише тоді український нарід дійде до своєї ціли, як що себе сильно зеднає під один провід та, ставши на засадах українського націоналізму, створить всюди військові відділи, котрі не словом, а ділом поставляться до справи будови української державности.

На цих зборах запало слідуюче рішення:

1. — Організація „Чорноморських Січей" в Америці вступає під Команду Української Військової Організації на основі свого статута.

2. — „Чорноморські Січи" співпрацюватимуть з відділами О.Д.В.У. в Америці та спільно з ними вестимуть таку працю, яка входить в програму поширення та оборони ідеї визвольної боротьби, веденої Українською військовою Організацією в Краю, як рівнож всякої можливої її піддержки на американському ґрунті.

3. — О.Д.В.У. в Америці співпрацюватиме з „Чорноморськими Січами" на підставі вище згаданих умов.

Стверджують це своїми підписами:

ЗА „ЧОРНОМОРСЬКІ СІЧИ" В АМЕРИЦІ:
Е. Драгінда, отаман
Т. Рудий, гол. писар.

ЗА „О.Д.В.У." В АМЕРИЦІ:
Евген Скоцко.

Затверджене присутним Делеґатом У.В.О. з краю.

Є НАДІЯ НА ВЕЛИКИЙ ЗБІР ОВОЧІВ.

Дост. Дж. В. Джонс, міністер фінансів, предсказує, найкращий за послідних 25 літ збір овочів в долині Оканаґан.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1933.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошування поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $27.00; половина $13.-50; чверть $9.00; осьма часть $4.00; перша й остання сторона в части оголошень по $33.-00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліщу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошення буде стільки дорожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1933 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свобода" на суму $8.50. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ВЕСЕЛІ ВЯЗНІ.

Відомий дослідник д-р Колінс Рос вернувся недавно з мандрівки по Австралії та Далекому Сході. Він привіз із тієї мандрівки велику фільму. Про свої досліди в Австралії пише м. і.

„Наш керманич це злодій, вбивник. Моряки злочинці, подорожні карані злочинці, яких висилають на заслання. Та що цікаве, це те, що тут не видно дайданів, насаджених баґнетів, револьверів. Тут нема навіть дозорців. Чорних вязнів більше ніж інших. Та це діється по приятельськи, наче прогулька або мандрівка для розривки.

Ми серед тих чорних злочинців спокійні та неозброєні, а наші діти і не здогадуються, з якими людьми подорожуємо та що їдемо на тиждень до депортаційної оселі. Одинокий чоловік, який з усього корабля не допустився ніякого злочину та не є Мурином (крім нас), — це капітан того дивного корабля. Він рівночасно є командантом транспорту та дозорцем в одній особі.

Наш вітрильник це бувший забавовий яхт брісбанського великого промисловця й усе ще так виглядає, бо моряки-каторжники (арештанти) вдержують його в доброму порядку. Ніхто не вірив би, колиб побачив гарний білий корабель, що ним везуть чорних арештантів.

Наше здивування ще зросло, коли ми пізніше причалили до великого палькового острова. Вже далековидом пізнати, що беріг роїться від муринів. Вони радо ждуть на нас. Деякі підпливають човнами. Вода повна веселих, жартівливих дітей. Купаються теж мужчини й жінки.

Причалюємо й не бачимо ніде дозорців, кайданів і взагалі нічого, що пригадувало би мету того острова. Стоїть тут лише привітливий, товстий білий чоловік із закоченими рукавами, у соломяній капелюсі. В бічній кишені має люльку, а не револьвер. Глядить на нас і перебирає вантаж корабля. Під рукою має лише Мурина в однострої, та й цей не має ніякої зброї. Він тут мабуть на те, щоби забрав наші клунки до управителевої хати, а не на те, щоби відпроваджувати нових вязнів. Вони потрапляють уже самі до місця призначення.

Пальмовий Острів (Пом Айленд) був незамешкалий, зарослий кущами. Та австралійська влада вчинила з нього тому яких 15 літ депортаційну кольонію для тузeмних злочинців. Тут депортують не лише злочинців, а й пяниць, венеричних хорих, узагалі всяка чорна збиранина, якої не люблять на солідній австралійській суші.

Чорні злочинці перемінили пустинний острів у цвітучий рай. Пальми, від яких узяв свою назву острів, творять довгі алеї. Злочинці позасаджували тут ниви кукурузи, таро, райські аблочка, папайові та помаранчеві гаї. Побудували тут і тартаки, добрі дороги, школу, громадський дім, гарні великі павільони для білих службовців і вкінці також гарні мешкальні доми для самітніх арештантів.

Те все не сталося під нагайкою, арештанти при цьому не виснажувалися. Взагалі, коли бачите їх при праці, то це радше подобає на нагороду, а не на кару. Так то вчинили з тих злочинців веселих, спокійних, щасливих людей. А це також має вартість.

Після вечері ми ще пройшлися кольонією. Самі, без зброї, без супроводу. Бо й навіщо? Всюди веселі люди перед домиками. Вогні горять, довкола яких сидять собі молоді. Сміхи, балачки, співи, танці. Була північ, як ми трохи втишилися.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ри дістав почесний докторат Оксфордського університету.

Перебуваючи в Лондоні, зайшов Гайдн до музичного складу і питає за музичними новостями. Склепар пропонує йому нововидані твори Гайдна. „Не інтересні вони мені, дайте що іншого". — Добродію! — відповідає обурений склепар, — якщо Гайднові твори вам не цікаві, то нічим мені вам служити.

Другого разу прийшов до Гайдна старший джентелмен і питає:

— Це ви, певно, мистер Гайдн?

— Так, чим можу служити?

— Чи згодитеся ви скомпонувати марш для військової частини, яку маю на кораблі? Заплачу 30 ґвіней, одначе мушу його мати на завтра, бо відїжджаємо до Калькути.

— Добре, буде на завтра!

Гість відійшов, а за чверть години марш був готовий. Але „30 ґвінеїв за один марш забагато, — думає Гайдн, — напишу ще один". Скоро написав другий і третій та жде ранку.

Приходить ґенерал, переслухує марш, кладе ґроші, бере марш і хоче йти.

— Підождіть, прошу, маю для вас ще два, послухайте.

— Дякую, цей добрий, і відходить. Гайдн за ним.

— Добродію, зроблю вам дарунок, візьміть і ці два.

— Дякую, не хочу.

— То бодай послухайте.

— Ні.

Ніяково стало Гайднові і посилає марші на корабель. Ґенерал відсилає.

На шматки подер Гайдн марші.

Одного разу голиться Гайдн, бритва „не бере" — а тут гості: накладчик Бленд.

— За добру анґлійську бритву дав би я найкращий свій квартет!

Бленд вибігає і приносить Гайднови бритву. За бритву дістав квартет, й досі назва його „Бритва-Квартет".

В Лондоні запізнався Гайдн із творами Гендля. Високо їх цінив і ставив за приклад. Подібно, пізніше, Бетговен ставився до творчости занґлійщеного земляка.

Удруге приїздив Гайдн до Лондону, та на дуже коротко. В дорозі до дому, в Бонні, пізнав молодого Бетговена і намовив його їхати до Відня. Бетговен послухав, приїхав і почав брати лекції у Гайдна. Але ґеніяльному юнакови Гайдн не мав що дати.

На дві ораторії Гайдна належить звернути особливу увагу, це „Створення світу" і „Пори року". Перша: могутня, в якій Гайдн музичними засобами змалював діло Творця, а друга це ґалерія образів життя у році. В „Створення світу" примінив Гайдн, перший, теорію репрезентації світла звуками інструментів. Спершу являється одинокий блідо-рожевий промінь: тон скрипки. Друга скрипка усилює його. Вступають віолі-рожеве сяйво. Челя і баси вносять червоне, гобоі-жовте, флети сріблять, клярнети додають помаранчової закраски і так дальше, аж поки не явиться у всій своїй величі гармонія цілої оркестри, як ясного сонця.

Гайдн був глибоко релігійною людиною. Запитаний, яку з своїх композицій найбільше любить, відповідав: „Сім останніх слів Спасителя". Це сім симфоній, скомпонованих Гайдном на величні церковні обходи Страстей Христових в Мадриті і Кадіксі. Вокальні партії додано пізніше. Починаючи композицію, писав перше: IN NOMINE DOMINI, або: SOLI DEO GLORIA, а як скінчив: LAUS DEO. 1805 р. зробив Гайдн підрахунок своїх праць. Начислив 125 симфоній, 83 квартетів, 24 трій, 19 опер, 165 композицій на барітон, 24 концертів на ріжні інструменти, 15 Служб Божих, 44 сонат, 5 ораторій, 10 малих церковних кусників, і багато інших, коротко: около 1,500 композицій.

Прийшла старість і Гайдн знемігся. 84 квартету вже не докінчив і кинути прийшлося йому гармонізації старовинних шкоцьких пісень (по 2 ґвінеї за одну). Сили змаліли і вже немічного принесли його на концерт, в день його уродин. Диріґував композитор і гофкапельмайстер Саліері. Продукували „Створення світу". Гайдн слухав і плакав; зі зворушення докраю ослаб і мусіли його винести.

Великий мистець, лагідної вдачі, невсипущий у праці, Гайдн знісся до вершин, повний внутрішнього вогню та ґеніяльних помислів.

P. S. 31. березня ц. р. двісталітний ювилей уродин Гайдна і три держави стараються „утвердити" його „своїм". Австрія собі, Мадярщина собі, а хорвацький музикольоґ Когач говорить, що Гайдн родився в Хорватії, а по роді називається він Гаден. Мало цього: сляфонський вчений доказує, що Гайдновий батько був циган. Шукають тепер в архіві Естергазих розвязки і скажуть нам, котра нація видала „Батька Оркестри".

(Літературно-Науковий Вістник, Львів, 1932).

Бос: Що, ви хочете підвишки?! Можу вам дати десять долярів підвишки.

Службовець: Ах, коли так, то я волю, щоби я взагалі не дістав ніякої підвишки.

Бос: Чому?!

Службовець: Бо я заложився з товаришем за 150 долярів, що я напевно не дістану підвишки.

—o—

— Який упадок моральности!.., Мені якось тут говорили про одну дівчину, що вийшла за вмираючого старенького чоловіка лише тому, щоби дістати його міліони! Як вам це подобається. Чи ви могли би полюбити таку дівчину?

— Ось таку саме я дуже любив би! Скажіть, де вона живе?

РОЛЯ ЖІНКИ В ГРОМАДСЬКІМ І ПОЛІТИЧНІМ ЖИТТІ ІНШИХ НАРОДІВ ТА НА УКРАЇНІ

Доповідь прочитана Ганною Фенчинською на Жіночім Конгресі в Ню Йорку, Н. Й. 29—31 травня 1932 р.).

(Докінчення)

Прийшов татарський погром України 1240 року й наступили дальші віки нової боротьби й мук для нашого народу. Українські землі забрала собі Польща. Український нарід тяжко боровся за те, щоб удержатися на своїй землі перед хижацькими татарськими нападами. Для оборони України встало козацтво, яке своєю організацією створило було міцну твердиню для українського народу. **В цю страшну добу нашої історії,** коли татарські загони нишпорили по всіх закутках України, забираючи в неволю „ясир" особливож „біду челядь" (жінок), **роля українського жіноцтва була найбільш відповідальна й почесна.** Не один козак поклав свою голову в широкім степу при високій могилі. Але **умираючи від ворожої кривої шаблі, козак знав, що десь у нього жінка є,** яка подбає про його діток, вигодує їх на таких славних лицарів, як і він сам. Ці події залишили слід у наших українських призвищах: сироти, що лишилися без батька, називалися іменами матері. Скільки на Україні є призвищ як Оксаненко, Настенко, Маланюк, Палащук, Марусевич й т. п.? А що говорять такі імена, як Костишин, Павлишин, Петришин? Це все сини й внуки удовиць, які геройчно боролися за життя своїх дітей і навіть свої жіночі імена попедавали своїм нащадкам. **І всі ті діти чисті, доглянуті, виховані своїми матерями. Ці матері виховали своїх дітей у любови до свободи й недаремно: ще довго Україна** боролася проти ворогів, аж поки договором між Польщею, Московщиною та Туреччиною 1681 року не розділено було нашої землі між цими державами.

Історія України знає геройчних українських жінок: в боротьбі з польським військом за Богдана Хмельницького **українські жінки воліли вмерти, запаливши бочку з порохом, аніж віддатися живими в руки ворогів** (облога Буші). Така була попівна з міста Медведівки на Київщині, яка повела людність у бій проти неприятелів-Турків. А скільки імен таких геройських жінок забули наші історики записати й тому про них нічого не знаємо.

Всі знають козацьку пісню „Ой пущу я кониченька в сод". Козак перед походом іде до батька й нарешті до милої на нараду. І відусіль він чує одну пораду, щоб поспішав, аби не зостався з війська. **Це є та геройчна, лицарська риса в характері української жінки: ставити інтереси державй й нації вище своїх персональних почувань: рідний край їй дорожший за своє кохання!**

Бувало нераз, що українська жінка, попавши в неволю, мусіла зректися віри християнської й забути про поворот на Україну. Така оспівана в українських думах Маруся Попівна Богуславка, що „потурчилася-побісурманилася" в неволі. Але й вона в святий Великодний день випустила бідних невольників-українських козаків з темної визниці.

Українська жінка за козацької доби нашої історії вдержала наш нарід при життю. Не булоб цієї самопосвяти й жертвенности української жінки для дітей, — хто й знає, чи пережив би наш нарід страшні історичні бурі, що шаліли над його головою. **В час великої козацької революції під проводом Богдана Хмельницького в війні з Польщею загинув цвіт мужеського покоління.** Арабський мандрівник **Павло з Алепа, який був на Україні року 1654, писав у своїх записках, що на Україні тоді лишилося дуже мало мужчин: тільки жінки та незлічене число дітей, яких так багато, як піс**ку.

1708 року прийшла рішаюча година для України. Український гетьман Іван Мазепа злучився з шведським королем Карлом XII проти ненависної Москви. І тут ми бачимо, що **ураїнська жінка не зісталася байдужною до долі рідної землі.** З „Мазепинцями" за кордон вимандрували після Полтавської катастрофи 1709 р. також жінки, матері й сестри цих нещасливих еміґрантів. Сумна була їх доля на непривітливій чужині, де, як писав Т. Шевченко, „не гріє сонце". **Документи того часу згадують про Ганну Мирович, сестру ґенерального бунчужного Федора Мировича. Вихована з ненависті** до московської неволі, вона покинула свого мужа полковника Семена Забілу, який був прихильником московського царя, й поїхала за кордон. Цю свідому політичну еміґрантку-„Мазепинку" знаємо з 1709 року під іменем Ганни Войнаровської, бо вона за кордоном пішла заміж за мазепиного небожа Андрія Войнаровського.

Заслуговує почесної згадки дружина гетьмана Пилипа Орлика — Ганна Орлик. Майже сорок літ на чужині, під постійною загрозою з боку московських аґентів, жила вона в ріжних країнах Східної Европи, піддержувала духа в свому чоловікови-гетьмані й синові Григорови Орликові. Дарма, що їх надії на поворот у рідну батьківщину не здійснилися: їх надії світят нам і світитимуть прийдучим поколінням, як приклад жертвенности особистим добробутом і самим життям для добра свого народа.

Минуло 18 століття й настав 19 вік. Почалося на всій Україні національне й культурне відродження українського народу. **Поряд з українськими письменниками та громадськими діячами виступають на ниву культурної й громадської праці також жінки.**

Дружина Грицька Квітки-Основяненка, Ганна, належала до цих перших жінок, українських патріоток, що зрозуміли вагу літератури на народній мові. Внука гетьмана Розумовського по матері, дочка ґенерал-ґубернатора України, **княжна Варвара Репіна була майже единою жіночою душею, що розуміла й поділяла пориви генія України Тараса Шевченка.** Вона майже єдина зі всіх його приятелів не забула нещасного поета в далекім засланню й ввесь час дбала за його визволення. **Друга жінка, що зворушила Шевченкове серце на чужині, була Олександра Марковичева, відома під іменем Марко Вовчок.** Прочитавши її народні оповідання в степу за Уралом Т. Шевченко присвятив цій жінці огненні слова:

Недавно я поза Уралом
Блукав і Господа благав,
Щоб наша правда не пропала,
Щоб наше слово не вмирало.
І вблагав: Господь послав
Тебе нам кроткого пророка
Й обличителя жестоких лю-
[дей несигих.

Третя жінка, яку знав і шанував Т. Шевченко — це була Ганна Кулішева, жінка Пантелеймона Куліша, як письменниця відома під іменем Ганни Барвінок. Наш найбільший поет дуже багато місця в своїх творах присвячує жінці — милій матері, сестрі й нарешті найнещаснішій з нещасних — покритці. Поет чує серцем, що відродження нашого народу залежить в першій мірі від матері, від родини.

З 60—70 років 19 століття починається на Україні ширший політичний рух. Українське жіноцтво стає в перших рядах цієї політичної боротьби. На Україні російській боротьба проти царату набрала революційних форм.

У цей час між революціонерами видатну ролю грала **Марія Ковалевська-Воронцева (1849—1889).** Для участи в революційній боротьбі з царським режімом Ковалевська мусіла залишити свою родину — чоловіка Миколу Ковалевського та свою доньку Галю, яку вона дуже любила. Попавши на заслання в далеку північну Сибір, Марія Ковалевська мала головне бажання, щоб її донька була вихована, як свідома Українка. Її бажання здійснилося. Сама Марія Ковалевська загинула на засланні, на царській каторзі. В цю добу приблизно починає свою діяльність й до сьогодня жива **Софія Русова, дружина Олександра Русова й мати революціонера Михайла Русова.** Діяльність Софії Русової, її вплив на ціле покоління української молодіжи лишили глибокий слід в українській сучасности.

Олена Пчілка письменниця й громадська діячка, жінка, з якої лона вийшла Леся Українка, письменниця „з мужеським характером", як її називав Іван Франко. Леся Українка невтомна. непохитна, горда душа, в якій ніколи не згасав огонь боротьби. Це вона в ті десятиліття, коли все на Україні спало мертвим сном, певно вірила, знала, що й для нашого народу „прийде весна золота". Багацтвом думок, силою свого слова, глибоким культурним змістом Леся Українка стоїть в першім ряді українських поетів. Ледве чи знайдеться в цілому світі поетка рівна нашій Лесі Українці. Поетка-громадянка Леся Українка, дарма що мала слабе здоровля, брала участь і в політичнім русі.

Жінок, які поклали великі заслуги перед революційним українським рухом, треба згадати Катерину Голіцинську та Настю Гринченкову. Обидві були членами Революційної Української Партії, першої політичної партії Наддніпрянської України. Ця партія своїми проклямаціями й книжками, поширеними зі Львова по всій Україні, завдяки головно праці Катерини Голіцинської, підготувала широкі маси народу до революції 1905 р.

На Західній Україні письменниця Натала Кобринська поставила перед українським жіноцтвом нові проблеми, нові завдання. Вона кликала жінок до боротьби за свої людські права. Цей поклик не пролунав марно. Почалася орґанізація жіноцтва перед світовою війною. Українські жінки в Галичині та на Буковині почали брати активну участь у громадських справах.

Ольга Кобилянська, яку великий поетичний хист поставив на чільне місце в українській літературі, є не тільки для жіноцтва, але й для всіх Українців зразком високо-культурної письменниці, що моглаб прикрашати кожну світову літературу.

Коли прийшла світова війна й російський цар хотів знищити український рух, захопивши Галичину й Буковину, то проти цієї напасти виступили українські дівчата-січовички з зброєю в руках. **Імена таких жінок, як Ганя Дмитренко, Олена Степанівна, Павлина Михайлішина та інших, на віки вписані золотими буквами в великій книзі історії українського народа.** Революційна боротьба на всіх землях Соборної України з 1917 року поставила великі вимоги до синів і дочок українського народа. В боротьбі з Поляками та червоними й білими Москалями взяли дуже активну участь українські жінки. Скільки їх загинуло в польських катівнях, скільки замучено в большевицьких чрезвичайках та в білоґвардійських контррозвідках?

Славна попівна з Полтавщини Женя Клепачівська, дві сестри Параска й Віра Бабенко з Запорожа, Галя Чижевська з Київа, Надія Суровцева з Київщини, а скільки менше відомих загинуло від куль большевицьких, виконуючи ріжні військові чи які інші завдання в визвольній боротьбі українського народу. Ольга Бесарабова, замордована польськими катами за Україну — це одна з численних жертв, які поклало українське жіноцтво для визволення батьківщини й на Західній Україні.

Року 1930 російська окупаційна влада зорґанізувала в Харкові процес проти так званої Спілки Визволення України. **Між обвинуваченими знову бачимо українських жінок — Людмилу Старицьку-Черняхівську та любов Біднову, які перед очима катів України й перед цілим світом відважно обороняли честь і добру славу українського жіноцтва й українського народу.** В найдальшім закутку України, на межі з Словаччиною, в місті Пряшеві працює Ірена Невинська для пробудження нашого народу з столітнього сну. Вона видає ґазету „Слово Народа" — першу українську народню ґазету на Пряшівщині. Чи треба ще наводити приклади, що свідчать про заслуги української жінки перед рідним краєм і нашим народом?

Мусимо на прикінці сказати кілька слів про головне завдання українських жіночих орґанізацій на майбутнє на всіх українських землях і на еміґрації. **Ми повинні — вдержати молоде покоління, вірно при українськім народі. Не даймо нашим дітям забути, якого вони славного народу походять, виховуймо з них вірних дочок та синів Українців! Це перше** й головне наше завдання. Коли Німеччина 1871 р. перемогла Францію в війні, то тоді казали Німці, що побідив німецький народній учитель, який виховав ціле покоління німецького народу патріотичному дусі. Працюймо так, щоб про нас, українських жінок, прийдучі покоління, що будуть жити в самостійній і соборній Україні, сказали, що перемогу українського народу над його гнобителями підготували українські жінки. Нехай живе Українське Свідоме Жіноцтво! Нехай живе українська родина! Нехай живе вільна, незалежна Україна!

Гість Жаліється власникови гостинниці на вейтера, що неслухняний та непривітний.

Господар: Дуже мені приємно це почути.

Гість: Вам приємно це почути? То дивно!

Господар: Та мені мусить бути приємно, коли бодай раз чую, що гість жалється не на страви, а на вейтера.

—o—

Вони з ним.

Філянтроп прийшов оглянути тюрму. Питається одного арештанта:

— А відвідує тут хто з ваших приятелів?

— Ні.

— О, то вам, певно, тут дуже скучно без приятелів?

— Зовсім ні, вони всі тут зі мною.

—o—

До хорого прикликали аж двох лікарів. Оба всунули під ковдру руки та пробують живчик хорого.

— Він хорий на тиф, — каже один лікар.

— Де там, він попросту пяний!, сказав другий лікар.

Хорий, як почув це, відкинув ковдру. Оба лікарі пробували живчик один одному.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(2)

Львинятко чуло те саме, що чула його мати. Небезпеку, яку відчула львиця, відчуло також і львиня. Її войовничий настрій передався львиняткови й воно разом з матірю приготовилося до нападу та оборони. Тому, не зважаючи на заборону матери, воно також пішло разом з нею вперед на зустріч ворога-людини. Львиця прискорила свій рух, щоб вибрати ліпшу позицію для нападу, а за нею старалося поспішити її львинятко, путаючись в кущах.

—o—

На піскуватій прогалині, за кущем притаїлася Сабор. Коли чорний дикун наблизився до неї, вона блискавкою кинулася на нього. Та він уже побачив за кущем її хижі блискучі очи й, хоч був перекляканий на смерть, всеж інстинктовно приготовився до оборони. Він у руках мав довгий спис, який всадив з розгону під передню ногу львиці, коли вона кинулася на нього. Та одночасно зуби львиці впялилися в череп дикуна.

—o—

По кількох передсмертних корчах усе стало тихо. Львиця й людина витягнулися один біля одного. Не було ні переможця, ні побідника. Львинятко спинилося недалеко, не розуміючи, що сталося. Воно не розуміло, чому його мати перший раз в його життю, не принесло йому їсти мяса своєї жертви. Воно не свідоме було тієї страшної трагедії, яка сталася для нього. Нарешті львинятко наблизилося до матері, але вона не відізвалася, як раніще.

Непорушним трупом лежала мати маленького львиняти. Пройшло скільки часу й воно почало жалібно мявчати, щоб звернути на себе увагу матері, але матір не відзивалася. Чим далі тим жалібніше й голосніше мявкала сирітка в джунглях. Отак мявкаючи воно стомилося й кріпко заснуло біля трупа своєї матері. Не чуло воно, як до нього наблизилася з кущів людська постать і стала приглядатися йому. То Тарзан надибав його.

—o—